

3. Васильев Е. А., Комаров А. С. Гражданское и торговое право зарубежных стран : учеб. : в 2 т. М. : 2008; Т. 1. 560 с. URL: <https://alleng.org/d/jur/jur872.htm> (дата звернення: 10.10.2019).
4. Melamed Y., Donsky L., Oyyfe I. et al. Voting of Hospitalized and Ambulatory Patients with Mental Disorders in Parliamentary Elections. *Isr J Psychiatry Relat Sci.* 2013. Vol. 50 (1). P. 13–16.
5. People with intellectual disabilities are proud to vote: Give them the chance. Written by Jyrki Pinomaa on 18 February 2019 in Opinion. *The Parliament Magazine.* URL: <https://www.theparliamentmagazine.eu/articles/opinion/people-intellectual-disabilities-are-proud-vote-give-them-chance> (дата звернення: 10.10.2019).
6. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.10.2019).

Одержано 06.11.2019

УДК 351.863(477)

Вікторія Анатоліївна ФУРСА,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення
господарської діяльності факультету № 6
Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-6325-0910>

ЕКОНОМІЧНІ ЗЛОЧИНИ – НАЙМАСШТАБНІША ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Злочини у сфері підприємницької діяльності можуть поширюватись на підприємця як суб'єкта господарських відносин, так і на фізичну особу. Предметом злочинів проти власності стають гроші і цінні папери, майно (рухоме та нерухоме) та майнові права. Наслідки злочинів проти власності завжди носять матеріальний характер і виражаються у нанесенні матеріального збитку, який може бути реальним та виступати у формі упущеної вигоди.

Найбільшою загрозою для безпеки суб'єкта господарювання із злочинів проти власності належать всі випадки розкрадання (крадіжка, розбій, грабїж, шахрайство), вимагання і заподіяння майнового збитку шляхом обману або зловживанням довірою. Всі ці злочини носять корисливий характер і відбуваються навмисне.

Розкрадання слід віднести до найбільш розповсюджених злочинів із підвищеною суспільною небезпекою. Предметами, що спонукають на подібні злочини найчастіше є валюта готівкова чи безготівкова (національна та іноземна) та цінні папери (акції, облигації, векселі, чеки, сертифікати тощо). Досліджуючи розкрадання слід мати на увазі, що не будь-яке вилучення майна можна віднести до злочину. Злочинним буде вилучення майна, що знаходиться на балансі юридичної особи чи юридично надійшло у фонди підприємства, воно має бути фізично або юридично вилучене з фондів власника та заподіяний матеріальний збиток, при цьому такі дії є протиправними та безплатними. Злочини, що загрожують безпеці підприємницькій діяльності, об'єднують в наступні групи: злочини вчинені посадовою особою – перепоми законній підприємницькій діяльності; злочини вчинені шляхом незаконного використання прав – незаконне підприємництво, псевдопідприємництво, незаконна банківська діяльність; злочини у кредитно-фінансовій сфері – незаконне отримання кредиту, злісне ухилення від погашення кредиторської заборгованості; злочини, пов'язані з безпосередньою діяльністю на ринку – монополістичні дії та обмеження конкуренції, незаконне використання товарного знаку, свідомо помилкова реклама; злочини, пов'язані з незаконним отриманням та розголошенням відомостей, які складають комерційну таємницю; злочини, пов'язані із процедурою банкрутства – неправомірні дії при банкрутстві, навмисне банкрутство, фіктивне банкрутство.

Шахрайство являє собою розкрадання чужого майна або придбання на нього прав шляхом обману чи зловживанням довірою. При скоєнні такого злочину потерпілий сам передає у руки злочинця майно, вважаючи, що той має на нього право, може відбуватись у різних формах, а саме:

- шахрай видає себе за працівника податкової інспекції та отримує гроші за обіцянку допомогти зменшити податок;
- шахрай видає себе за представника влади і на цій підставі отримує гроші, як штрафи;
- виготовлення підроблених документів і отримання на їх підставі кредиту чи грошей за дорученням;
- створення фірм, оформлених на підставних осіб, спеціально для проведення конкретної операції (фірми-одноденки);
- продаж за повну чи завищену вартість некомплектного товару;
- використання у розрахунках фальсифікованих предметів плати чи документів;
- використання підроблених кредитних карток.

Останнім часом набувають поширення види шахрайства, що пов'язані із заволодінням коштами за допомогою комп'ютерної техніки.

– Значну загрозу безпеці підприємницькій діяльності представляють особи, які ступають із ними в контрагентські відносини, укладають договори, але не мають на це законних підстав. Таким шляхом виникає незаконне підприємництво або псевдопідприємництво. Найчастіше незаконне підприємництво супроводжують такі злочини, як

шахрайство, вимагання, незаконне використання товарних знаків. Незаконне отримання кредиту тощо. Фіктивне підприємство створюється для отримання кредитів, звільнення від податків або діставання іншої майнової вигоди. Найбільш витонченим і складним для виявлення є псевдопідприємництво, що представляє чи не найбільшу загрозу та небезпеку підприємницькій діяльності. У цьому випадку створюється законна за формою комерційна організація, у наміри керівництва якої не входить здійснення комерційної діяльності або здійснюється заборонена діяльність (незаконне виготовлення зброї, виробництво і реалізація наркотиків, вибухових та радіоактивних речовин, боєприпасів). Ефективним способом захисту підприємницької діяльності від такого виду злочинів є збирання інформації про потенційних контрагентів.

Таким чином, всі економічні злочини, що зазіхають на економічну безпеку підприємництва, за суб'єктами взаємин поділяють на наступні категорії:

- підприємець (фізична або юридична особа) – посадова особа;
- підприємець (фізична або юридична особа) – власні працівники;
- підприємець (фізична або юридична особа) – контрагенти, партнери, конкуренти.

Наведені вище економічні злочини є найтипівішими для сучасного періоду господарювання в Україні та становлять наймасштабнішу загрозу економічній безпеці підприємництва.

Список бібліографічних посилань

1. Кибанов А. Л. Роль організаційно-економічного механізму забезпечення протиправних дій у діяльності. Київ : Бизнес бук, 2015. С. 127–131.
2. Решетняк В. Л. Види та шляхи боротьби з протиправними діями у підприємницькій діяльності. Київ : Приор, 2015. С. 177–182.

Одержано 25.10.2019

УДК 349.6

Тетяна Володимирівна ХАЙЛОВА,

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін факультету № 3
Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0001-6106-2027>

ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГІРНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Результати господарювання гірничих підприємств обумовлені впливом факторів макроекономічного та мікроекономічного середовища і, передусім, змінними гірничо-геологічними умовами експлуатації родовища рудної сировини, тобто природного ресурсу. Це створює загрози сталому розвитку гірничих підприємств, особливо в умовах регульованих ринкових відносин. Для прийняття виважених, дієвих, управлінських рішень, адекватних умовам, що склалися, гірничі підприємства повинні своєчасно реагувати на негативні впливи вказаних факторів, як в контексті загального управління, так і з позиції природного ресурсу.

Перш ніж звернутися до предмету дослідження наукової розробки варто розкрити специфічні особливості функціонування гірничих підприємств, які полягають у необхідності проведення випереджаючих гірничопідготовчих робіт для систематичного створення нових виробничих потужностей замість тих, що вибувають, погіршенні гірничо-геологічних умов експлуатації родовища рудної сировини, щорічному зниженні зони гірничих робіт, що зумовлює постійне зростання собівартості видобутку руди. Тому, для забезпечення успішності господарської діяльності, підприємствам гірничої галузі актуалізується питання охорони та використання природного ресурсу із урахуванням законодавчого сегменту з метою уникнення штрафних санкцій за використання надр.

Варто зазначити, що сучасна законодавча база у сфері використання природних ресурсів в Україні привертає значну увагу у зв'язку з тим, що існує безліч колізій і прогалин у цій сфері. Ми вважаємо, що доцільно використати міжнародний досвід через аналіз історії права країн світу для подолання проблем, які зараз переживає українська правова система. Саме усунення таких наслідків слід проводити комплексно, з урахуванням міжнародного досвіду.

Безумовно не зважаючи на актуальність та очевидну значимість і складність правового регулювання відносин з природокористування, увага з боку правознавців до цих проблем явно недостатня. Імовірно тому більшість дослідників акцентує увагу на питаннях охорони природи, а не на питаннях правового регулювання використання природних ресурсів.

На нашу думку послаблена увага вчених-правознавців до питань правового регулювання використання природних ресурсів і потреб практики нерідко призводить до того, що цим починають займатися спеціалісти інших наук: економісти, техніки, геологи.

Чисельні наукові праці з проблем законодавчого сегменту взаємодії гірничого підприємства та природного ресурсу, які витікають з базового земельного права доводять актуальність і сучасність обраного напрямку дослідження. Слід зазначити вказані проблеми стали предметом дослідження у наукових працях вітчизняних вчених-юристів: Р. С. Кірін [1], В. К. Філатова та Т. М. Шульга [2], А. М. Мірошниченко [3], І. І. Килимник та О. І. Міхно [4],